

Анђела Т. Вујошевић¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

УЛОГА МЕТАФОРА У ТЕКСТОВИМА ПУБЛИЦИСТИЧКОГ СТИЛА – ДИСКУРС О НАТО БОМБАРДОВАЊУ СРЈ 1999. ГОДИНЕ

У раду се анализирају метафоре и њихов значај у текстовима публицистичког стила у српској штампи, а корпус рада чине онлајн чланци дневног листа *Полишика* објављени током 2019. године који тематизују НАТО бомбардовање Савезне Републике Југославије 1999. године. Полазећи од теорије концептуалне метафоре Ц. Лејкофа и М. Џонсона, а ослањајући се на новије теоријске оквире о метафорама и улози истих у политичким дискурсима, рад има за циљ да потврди да метафоре нису стилско средство или украс књижевног текста, већ најважније вербално средство помоћу ког је могуће појаснити и приближити апстрактне појмове попут идеологија, когнитивних и социјалних процеса или емоција. Поред ове основне улоге, метафоре су погодне за развијање персуазивне и манипулативне функције у дискурсима масовних медија, јер су намењени широкој публици. Због тога имају кључну улогу у политичким дискурсима, јер је читав политички и друштвени свет заснован на концептима које је човек креирао у апстрактним областима, за које у стварности углавном не постоје конкретни појмови. Тако се разумевање тих апстрактних појмова одвија у областима метафоризација.

Кључне речи: публицистички стил, концептуална метафора, дневни лист *Полишика*, тематизација НАТО бомбардовања, политички дискурс

УВОД

Метафоре представљају језички феномен, који користимо у свим комуникативним ситуацијама, како писаним тако и усменим (в. Вујчић 2014: 52). Како су део свих комуникативних ситуација, многа лингвистичка истраживања заснована су на анализи метафора и на њиховој употреби у различитим областима – од семантике, преко лексикологије, прагматике па до новијих тенденција у језику као што су истраживања из области лингвистике текста, политолингвистике или анализе дискурса.

Предмет овог рада су метафоре коришћене у текстовима публицистичког стила, а корпус чине тематски релевантни онлајн политички чланци и интервјуи дневног листа *Полишика* из 2019. године, када је обележено 20 година НАТО бомбардовања Савезне републике Југосла-

1 andjela.vujosevic.kg@gmail.com

вије². Ако се запитамо како формирамо одређена знања и политичке ставове, неизбежно долазимо до масовних медија, који играју важну улогу како у преношењу информација и знања, тако и у обликовању мишљења (в. Нир 2014: 15). Како тврди Токвил: „Само једне новине кадре су да у истом тренутку сместе исту мисао у хиљаду глава” (Токвил према Бал 1997: 22).

Циљ рада је да анализом издвојених метафора у одабраном корпусу утврди коју улогу оне имају у политичком дискурсу, који према Вилсону (2015) подразумева различите врсте говора и политичких текстова попут говора, интервјуа, јавних дебата, али и само писање текстова о актуелним политичким темама и питањима, коментара на форумима, у новинама, или уопште разговора о политичким дешавањима. Одлика која се приписује конкретно политичком дискурсу је његова манипулативна моћ (в. Бабић 2018: 24).

Бургер (2005) разликује текстове као врсте према структури и функцији, а према Бринкеру (2005: 113) текстуалне врсте одликују следеће функције: информативна, апелативна, облигаторна, контактна и декларативна. Притом је тешко рећи да један текст садржи само једну функцију, већ се оне углавном преплићу, па текстове публицистичког стила одликује првенствено информативна функција, уз коју се реализује и апелативна (в. Вујчић 2014: 54).

Ово истраживање ограничено је на писану комуникацију, одн. тематски релевантне чланке и интервјуе у онлајн медијима. Како тврди Еромс (2008: 125), циљ медијских текстова је информисање јавног мњења о актуелним дешавањима у савременом друштву.

Чињеница је да је језик важан део људске егзистенције и мисли, што се може приметити у скоро сваком сегменту нашег друштвеног живота, па тако и у случају масовних медија, било да је реч о рекламной пропаганди или о њиховој улози у стварању одређених пожељних или негативних слика о индивидуи или о социјалној групи, као и о одређеним друштвеним догађајима. Будући да је политика један од важнијих сегмената друштвеног живота, језик у политици, такође, игра значајну улогу, при чему је немогуће оспорити утицај једног на друго (в. Бабић 2018: 26). Речник немачког језика DUDEN³ дефинише политику као „деловање влада, парламената, политичких странака, организација итд. усмерених на остваривање одређених циљева, посебно у јавном домену и у обликовању јавног живота”, при чему Гирнт (2002) тврди да је језик не само инструмент политике, већ да је немогуће замислити политику ван њега, зато што језик утиче на обликовање реалности (в. Гирнт 2002: 5). Језик, посматрано из угла појединца, одређује друштвену реалност, при чему утиче на схватање и деловање припадника једне социјалне групе. Важно је нагласити функцију конструисања реалности коју језик има, јер не постоји директан приступ стварности, већ је језик посред-

2 У даљем тексту СРЈ.

3 <https://www.duden.de/rechtschreibung/Politik> <7.5.2020.>.

дник у конструисању света који нас окружује (в. Нир 2014: 14). Он такође поседује манипулативни карактер, јер утиче на мишљење и поступке појединаца. Тако су језик и друштвена стварност међусобно условљени, јер се друштвена стварност манифестује кроз језик, а језик јој то омогућава (в. Гирнт 2002: 6).

НАТО бомбардовање СРЈ 1999. године посматра се као „заокрет у савременој историји Србије” (Михаљинац 2019: 10), догађај због којег се покрећу и воде многе моралне дилеме, па је самим тим било – али бива и даље тематизовано како у домаћим, тако и у страним медијима (в. Глишовић 2001; Живковић 2003; Кремпл 2004; Јерц 2004; Грич 2010; Лакић 2011; Бјегањски/Шчутковска 2017). Као корпус рада одабрани су чланци и интервјуи, који имају функцију обликовања мишљења за разлику од нпр. вести које одликује првенствено информативна функција (в. Бургер 2005: 47–48). Дневни лист *ПОЛИТИКА* одабран је као корпус истраживања јер важи за традиционални, угледни лист који има важан удео у формирању мишљења домаћег јавног мњења (в. Вујчић 2013: 75).

ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУПИ МЕТАФОРИ

Како дешавања у лингвистици и нова размишљања о језику стварају потребу за новијим теоријским оквирима, овај рад има за циљ анализу метафора кроз улогу у одређеном политичком дискурсу. Управо феномен метафоре један је од омиљених предмета истраживања у области политолингвистике⁴ (в. Шпис 2017: 103). Ова област лингвистике полази од тога да је за разумевање метафора у комуникативним ситуацијама најважнији контекст, због тога оне бивају посматране не као когнитивни, већ као социо-прагматички феномен.

Метафоре представљају најважније вербално средство помоћу ког је могуће појаснити и приближити апстрактне појмове попут идеологија, когнитивних и социјалних процеса или емоција. Поред ове основне улоге, метафоре су погодне за развијање персуазивне и манипулативне функције у дискурсима масовних медија, јер су намењени широкој публици. За разлику од усмене комуникације, комуникација која се одвија између медија и реципијента је једносмерна, при чему се непосредно делује на формирање свести и мишљења појединца или групе (в. Скирл/Шварц-Фризел 2007: 72). Тако се помоћу метафора преноси и евоцира мишљење или се мењају ставови, јер се у оквиру извештавања у масмедијима утиче на колективну свест и мисаоне процесе одређене друштвене групе, који могу имати социјално-когнитивне и политичке последице (в. Шварц-Фризел 2015: 143). Масовни медији тако служе различитим сврхама, од информисања до забаве, при чему не само да

4 Политолингвистика се у последњих 20 година развила из посматрања појединачних лексема у анализирање дискурса и језичких јединица искључиво као део одређеног дискурса. Инспирисана методама корпусне лингвистике, новија политолингвистичка истраживања укључују квантитативне анализе корпуса већих обима (в. Шпис 2017).

тематизују актуелна друштвена питања, већ их уједно и обликују (в. Скирл/Шварц-Фризел 2007: 72).

Традиционална лигвистика сматрала је метафоре стилским средствима и феноменима семантичке девијације, па им самим тим није придавала на значају. Обрт се десио 1980. године са настанком теорије концептуалне метафоре Џорџа Лејкофа и Марка Џонсона, представљеном у њиховој књизи „Metaphors we live by”. Лејкоф и Џонсон су метафоре ставили у средиште мисаоног и когнитивног процеса, објашњавајући да концепт једног апстрактног појма (изворни домен) можемо разумети помоћу другог конкретног (циљни домен). Према овој теорији, метафоре представљају механизам мишљења, а њиховом анализом се приближавамо начину на који људи размишљају.

Теоријски приступ метафорама у овом раду полази од теорије Лејкофа и Џонсона, а ослања се на радове Монике Шварц-Фризел (2015) и Констанце Шпис (2017) о метафорама и њиховој улози у политичком дискурсу.

Шпис (2017) објашњава процес метафоризације у језику – тзв. *Mapping*⁵, при којем се две независне концептуалне области доводе у везу, па се карактеристике једне области (изворне) пресликавају на другу (циљну) при чему се стварају нова значења и конструишу метафоре, а у масовним медијима се често користе иновативне и нелексикализоване метафоре (в. Скирл/Шварц-Фризел 2007: 72). У везу са тим Шпис доводи два метафоричка процеса која помињу Лејкоф и Џонсон – *Hiding* и *Highlighting*⁶. Први процес се односи на стављање одређених аспеката значења у други план, а други на наглашавање одређених аспеката. То што су метафоре погодне за наглашавање, односно потискивање одређених значењских компоненти чини их карактеристичним за перзуасивну и евалуативну језичку употребу у јавно-политичком дискурсу. Рад Монике Шварц-Фризел заснован је на корпусу о терористичким нападима Ал Каиде на САД 11. септембра 2001. године у масовним медијима и приказује како метафоре утичу на когнитивну и емотивну спознају тероризма и опасности од њега. Рад појашњава на који начин се у метафорама одражава покушај да се у извештајима о нападу 9/11 ментално и вербално изађе на крај са једном таквом друштвеном катастрофом. Шварц-Фризел (2015) дефинише персуазивну функцију као комуникативни поступак у ком се преношењем информација утиче на реципијента, одн. социјалну групу, која образује одређено мишљење или став о неком објекту. У персуазивним процесима кључну улогу играју инференција⁷ и емотивни потенцијал метафора.

Неке од карактеристичних области метафоризације у политичком дискурсу су метафора-ПУТ, метафора-РАТ, метафора-ПРИРОД-

5 Мапирање (превод аутора А. В.).

6 Сакривање и наглашавање (превод аутора А. В.).

7 Суд заснован више на туђим судовима него на непосредном посматрању.

НА КАТАСТРОФА, метафора-БОЛЕСТ, метафора-ИНДУСТРИЈА, метафора-РОБА и метафора-ГРАЂЕВИНА (в. Шпис 2017: 106–111).

Шварц-Фризел (2015) истиче да су метафоре од кључног значаја за политичке дискурсе у масовним медијима, јер се путем њихове примене остварују одређена значења која се реализују на емотивној равни и појачавају или слабе емотивни потенцијал текстова.

Шпис (2017) на основу истраживања представљеног у свом раду, такође, тврди да метафора заиста игра важну улогу у политолингвистичким истраживањима и да доприноси јавно-политичком дискурсу. Значења метафора се са једне стране реализују на когнитивној равни, а са друге стране су под утицајима социо-прагматичких фактора, који су за разумевање и анализу метафора од великог значаја.

АНАЛИЗА ПРИМЕРА

Примери који следе груписани су приликом анализе ослањајући се на модел Констанце Шпис (2017) о најфреквентнијим метафорама у политичком дискурсу, при чему су издвојене нове области метафоризације карактеристичне за дати дискурс. Детаљније ће бити анализирано десет репрезентативних метафора мануелно пронађених у одабраном корпусу, при чему се наводи изворни и циљни домен и објашњава принцип метафоризације.

- (1) Тврдња да се у Рачку радило о „масакру” над недужним цивилима је одлична илустрација „истине као прве жртва рата”.⁸
- (2) И они народи и земље који јесу наши пријатељи, били су далеко, вођени политичким елитама које су сматрале да је бомбардовање Србије и Савезне Републике Југославије мала жртва за велики свет који им се нуди.⁹

У наведеним примерима издвојена је метафоризација ЖРТВА/ЖРТВОВАЊЕ у два различита примера: ИСТИНА ЈЕ ЖРТВА и БОМБАРДОВАЊЕ ЈЕ ЖРТВОВАЊЕ. При овој метафоризацији се две апстрактне именице: ИСТИНА и БОМБАРДОВАЊЕ, приближавају реципијентима помоћу концепта ЖРТВА одн. ЖРТВОВАЊЕ, при чему се карактеристике ове области метафорички пресликавају на две горе наведене. ЖРТВА може да подразумева погинулог одн. настрадалог у рату или некој незгоди или да означава добровољно одрицање од нечега. Реципијенту се тако шаље порука о положају одн. вредности истине, коју је у једном ратном сукобу немогуће докучити, реализовано је прво значење, дакле у ратном сукобу ИСТИНА је први настрадали

8 ПОЛИТИКА 15.12.2019. „Истина о Рачку” <http://www.politika.rs/Истина-о-Рачку> (приступљено 2.5.2020)

9 ПОЛИТИКА 10.6.2019 „Никад у историји нисмо били тако сами као 1999. године” <http://www.politika.rs/Никад-у-историји-нисмо-били-тако-сами> (приступљено 2.5.2020)

– при чему се карактеризације изворне области ЖРТВА пресликавају на апстрактни појам ИСТИНА.

У другом примеру наведено је да бомбардовање Србије представља мало жртвовање (Србије). Овде је уместо назива узрока (жртвовање) употребљен назив резултата (жртва), што се дешава у медијском дискурсу (одн. уместо БОМБАРДОВАЊЕ ЈЕ ЖРТВОВАЊЕ речено је БОМБАРДОВАЊЕ ЈЕ ЖРТВА). Оваква замена може представљати и слабост публицистичког стила – требало је да приближи читаоцу нешто, а заправо доводи до забуне. Тако се у издвојеном примеру јавља „неуспела” метафора, а доказ неуспеха јесте управо забуна која настаје код читаоца, створена претходном заменом. Дакле, намера да се помоћу појмовне метафоре нешто објасни не подразумева да ће се обавезно у томе и успети. Уједно, ово представља и проблем „доброг” публицистичког стила, као и проблем језичке културе у медијском, политичком и уопште јавном дискурсу.

- (3) ...који је оптужио Србију за наводни масакр у Рачку – чиме је уклонио све препреке да „Милосрдни анђео” рашири своја крила на небу над Србијом.¹⁰
- (4) Медић се присетио ноћи у којој су страдале његове колеге које су, каже, остављени као глинени голубови на милост и немилост НАТО и напоменуо да су запослени, после конференције Џејмија Шеа на којој је рекао да РТС може да буде војни циљ јер шири неистину.¹¹

Метафора-АНЂЕО није уобичајена област метафоризације у коришћеној литератури о метафорама у политичким дискурсима (в. Скирл и Шварц-Фризел 2007; Бабић 2008; Шварц-Фризел 2015; Шпис 2017). Ипак, у примерима о НАТО бомбардовању пронађено је неколико таквих случајева метафоризације.

У наведеном примеру је БОМБАРДОВАЊЕ окарактерисано као милосрдни АНЂЕО, при чему се карактеристике овог бића преносе на догађај, као што је у примеру наведено, БОМБАРДОВАЊЕ је раширило своја крила над Србијом. При оваквој метафоризацији се иронично говори о америчком представљању бомбардовања Србије као милосрђа одн. добронамерног чина. БОМБАРДОВАЊЕ је раширило своја крила над Србијом, која су представљена као крила милосрдног анђела заштитника, али тај анђео заправо није милосрдан према Србији, у чему се огледа иронија. Ово је ефектна метафора јер постоји додатни ефекат у вези с крилима и бомбардовањем: крила се могу асоцијативно повезати са крилима авиона којим се бомбардује. Овом метафором се нагла-

10 ПОЛИТИКА 8.6.2019. „Косовске мајке се враћају у Приштину”, <http://www.politika.rs/Косовске-мајке> (приступљено 2.5.2020)

11 ПОЛИТИКА 22.4.2019. „Бомбардовање РТС први терористички напад на медије у историји” <http://www.politika.rs/scc/Бомбардовање-РТС> (приступљено 2.5.2020)

шава интензитет и снага овог чина, јер се представља као анђео чија су крила раширена изнад читаве територије једне земље.

У другом примеру су цивилне жртве током бомбардовања окарактерисане као ГЛИНЕНИ ГОЛУБОВИ, при чему се овај концепт такође пресликава на концепт БОМБАРДОВАЊЕ, где је реципијентима послата порука о бомбардовању као о такмичењу у гађању глинених голубова. Такође се приликом ове метафоризације карактеристике неживог света преносе на живи.

- (5) Славље им не сме помутити ни то што међународна заједница, оличена у Уједињеним нацијама, и после 20 година ово америчко „чедо” третира као малолетно и неспособно за самосталан живот, одвојен од прекоокеанских родитеља. Зато је Олбрајтова и позвана да дува у приштинске свећице не би ли удахнула ветар у једра самопроглашеној независности. И пожелеће својим несташним малишанима да што пре одрасту, да би их примили у друштво одраслих где им је строго забрањен приступ – на пример у Интерпол и Унеско.¹²

Овај пример одступа од метафоризације самог чина бомбардовања, али је био веома занимљив за одабрани дискурс, јер се метафора-ДЕТЕ приближавају актери бомбардовања 20. година након овог чина. Како је већ наведено, бомбардовање је карактерисано као грешка, лудост, жртвовање или анђео, а у овом примеру се реципијентима приближава слика о тадашњим учесницима НАТО агресије над СРЈ. Наиме, Косово је у наведеном примеру окарактерисано као „америчко чедо” при чему се концепт ДЕТЕ преноси на неживу област одн. на територију једне земље. Са друге стране, концепт ДЕТЕ може да буде у великој мери под утицајем специфичног времена, места, или околности, као у изразу „дете природе” или „дете шездесетих”. Тако су ова значења пренета на концепт територије једне земље, Косово је посматрано као дете које зависи од својих родитеља и за које су ти родитељи одговорни, али и које је под њиховим утицајем. То је додатно изражено помоћу придева коришћених у примеру, где стоји да је то дете „малолетно и неспособно за самосталан живот”. Тако се у јавном дискурсу о НАТО бомбардовању СРЈ на област Косова преноси слика једног нестабилног, несамосталног бића које је под заштитом и утицајем светских сила.

- (6) Сви су очекивали да почне бомбардовање, али кад се то заиста догодило, то је било као фикција, као да није стварно... Али постало је стварно! Сећам се свега. Био сам на улици, дувао је ветар, и била је нека тишина свуда околу...”, описао је Хандке своје сећање на 24. март 1999. године.¹³

12 ПОЛИТИКА 8.6.2019. „Косовске мајке се враћају у Приштину”, <http://www.politika.rs/Косовске-мајке> (приступљено 2.5.2020.)

13 ПОЛИТИКА 26.3.2019. „Хандке: Они који су бомбардовали не припадају Европи, планети”, <http://www.politika.rs/Хандке-о-бомбардовању> (приступљено 2.5.2020.)

- (7) Штета коју су нанели је огромна, цивилизацијска, а нису сматрали да треба да се извине. Нисам од оних који ће им то икад опростити, и нећу бити спреман да пређем преко тога.¹⁴
- (8) Развојем догађаја од бомбардовања наовамо, јасно је да је лудост бомбардовања суверене земље и признања независности Косова више створило него што је решило проблем.¹⁵
- (9) Експеримент се наставио загађењем наше животне средине, наметањем генетички модификоване хране и отимањем наше воде кроз изградњу мини-хидроелектрана.¹⁶
- (10) Чињеница је да је овде направљена еколошка катастрофа. И то не негде далеко, на Антарктику, већ овде у Европи.¹⁷

У наведеним примерима реализовано је неколико области метафоризације којима се реципијентима приближава сам чин бомбардовања. При оваквим метафоризацијама примењене су карактеристике циљних области које садрже апстрактне концепте, чија се значења преносе на поменути чин. Из наведених примера закључујемо да је бомбардовање ФИКЦИЈА, ГРЕШКА, ЛУДОСТ, ЕКСПЕРИМЕНТ и КАТАСТРОФА. Семантика одабраних лексема развија негативно значење у изворној области БОМБАРДОВАЊЕ, карактеришући га као нешто нестварно, у шта је било тешко поверовати, затим као погрешан чин, као поступак за проучавање узрочно-последичних односа и као трагедију која је са собом донела еколошке последице по територију на којој се одвијала.

ЗАКЉУЧАК

Циљ рада био је да анализом издвојених метафора у одабраном корпусу утврди коју улогу оне имају у политичком дискурсу. Анализирајући одабрани језички феномен метафора у онлајн дискурсу дневног листа *ПОЛИТИКА* на корпусу који су чинили чланци и интервјуи о НАТО бомбардовању СРЈ објављени током 2019. године, утврђено је да метафоре заиста играју значајну улогу у преношењу, обликовању или мењању ставова српског јавног мњења, иако им се у ранијим лингвистичким истраживањима није придавало на значају. Публицистички

14 ПОЛИТИКА 24.3.2019. „Нећемо памтити речи наших непријатеља – него тишину наших пријатеља”, <http://www.politika.rs/Нећемо-памтити-речи-наших-непријатеља> (приступљено 2.5.2020.)

15 ПОЛИТИКА 16.10.2019. „Бомбардовање Србије и признање Косова су лудост”, <http://www.politika.rs/Бомбардовање-Србије-и-признање-Косова> (приступљено 2.5.2020.)

16 ПОЛИТИКА 14.10.2019. „Праведан циљ оправдава борбу”, <http://www.politika.rs/Праведан-циљ-оправдава-борбу> (приступљено 2.5.2020.)

17 ПОЛИТИКА 17.6.2019. „Сви мисле оно што ја јавно кажем” <http://www.politika.rs/Сви-мисле-оно-што-ја-јавно-кажем> (приступљено 2.5.2020)

текстови о НАТО бомбардовању СРЈ 1999. године присутни су у великом интензитету у српским медијима, што је и било очекивано, јер се догађај одигравао на овом тлу. Ипак, закључци изведени у овом раду важе само за онлајн лист *ПОЛИТИКА* и важно је нагласити да немају опште важење. Ова тема би се свакако могла проширити на већи корпус, ради релевантнијих резултата у дискурсу у НАТО бомбардовању у онлајн медијима.

Метафоре као стилско средство красе многе књижевне текстове, а циљ овог рада био је да потврди новије теорије да су метафоре заправо концепт помоћу ког људи размишљају и поимају апстрактне појмове. Због тога имају кључну улогу у политичким дискурсима, јер је читав политички и друштвени свет заснован на концептима које је човек креирао у апстрактним областима, за које у стварности углавном не постоје конкретни појмови. Тако се разумевање тих апстрактних појмова одвија у областима метафоризација. Како је већ поменуто у теоријском делу рада, метафоре су погодне за развијање персуазивне и манипулативне функције у дискурсима масовних медија, јер су намењени широкој публици, што је на примеру одабраног корпуса и доказано. Користећи одређене области метафоризације, реципијентима су приближене апстрактне области, на које су пренете карактеристике изворних и конкретних области. Како је показано на примерима, чин бомбардовања окарактерисан је као лудост, грешка, жртвовање, анђео, фикција, експеримент и катастрофа, истина као жртва, област Косова као дете, Америка као родитељ, а цивилне жртве као глинене голубови.

Ове метафоре итекако доприносе обликовању мишљења како појединца, тако и одређене социјалне групе, при чему је показано да се одређени социјални феномени попут културе, демократије, глобализације или тероризма развијају на лингвистичкој равни у оквиру датог дискурса кроз семантику коришћене лексице, и тако утичу на оформљавање мишљења појединца, колективну свест и развијање емоција одређене социјалне групе.

Литература

Бабић 2018: Babić, S. *Uloga konceptualne metafore, metonimije i konceptualne integracije u hrvatskom političkom diskursu*. <<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjxw9-M25LpAhUGrosKHQu1AjUQFjAAegQIARAB&url=https%3A%2F%2Fwww.ffos.unios.hr%2Fdownload%2Fsnjezana-babic-naslov-doktorske-disertacije-uloga-konceptualne-metafore-metonimije-i-konceptualne-integracije-u-hrvatskom-politickom-diskursu.pdf&usg=AOvVaw3MWyurVZ7YrU3t8iLCQxVr>>. 21.4.2020.

Бал 1997: F. Bal, *Моћ медија – Мандарин и трговач*, Београд: Клио.

Бјегањски, Шчутковска 2017: Z. Bjeđanjski, J. Šćutkovska, *Poljsko javno mnjenje o bombardovanju Jugoslavije 1999. godine*, u: *Istorija 20. veka*, 2/12017. <https://www.researchgate.net/publication/322347693_Poljsko_javno_mnjenje_o_bombardovanju_Jugoslavije_1999_godine>. 21.4.2020.

- Бринкер 2005: K. Brinker, *Linguistische Textanalyse: eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden*. Berlin: Erich Schmidt.
- Бургрер 2005: H. Burger, *Mediensprache*, Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG.
- Вилсон 2015: J. Wilson, Political Discourse, In *The Handbook of Discourse Analysis*. Vol.2., Chichester, West Sussex: Wiley Blackwell 775 794.
- Вујчић 2013: N. Vujčić, Zum diskursiven Potential von Bildern in einem Wahlkampf-Diskurs, *Nasleđe* 24, Kragujevac, 71–87.
- Вујчић 2014: N. Vujčić, *Sprachliche Bilder im Ausländer-Diskurs: Eine linguistische Untersuchung von Teten ausgewählter deutscher Tageszeitungen*, Saarbrücken: AV Akademikerverlag.
- Гирнт 2002: H. Girth, *Sprache und Sprachverwendung in der Politik - eine Einführung in die linguistische Analyse öffentlich-politischer Kommunikation*, Berlin: de Gruyter.
- Глишовић 2001: Lj. Glišović, *Srbija u ogledalu nemačke štampe 1987–2006*, Beograd: Službeni glasnik.
- Грич 2010: K. Gritsch, *Inszenierung eines gerechten Krieges? – Intellektuelle, Medien und der „Kosovo-Krieg“ 1999*. Hildesheim/Zürich/New York: Georg Olms Verlag.
- Еромс 2008: H. Eroms, *Stil und Stilistik – Eine Einführung*, Berlin.
- Живковић 2003: N. Živković, *Kako nas drugi vide? Slika Srba u nemačkim medijima 1990–2000*, Novi Sad: Prometej.
- Јерц 2004: W. Jertz, *Krieg der Worte – Macht der Bilder: Manipulation oder Wahrheit im Kosovo-Konflikt?*, Mönch: Bernard & Graefe.
- Кремпл 2004: S. Krempf, *Medien, Internet, Krieg: Das Beispiel Kosovo, Ein Beitrag zur kritischen Medienanalyse*, München: Verlag Reinhard Fischer.
- Лакић 2011: I. Lakić, Discourse Analysis: Montenegrin Print Media and Nato Airstrikes an Yugoslavia, In *Media dialogues / Medijski dijalozi*, Vol.2 „No.1, 101 113. <http://media-dialogues.com/Archive/MD%20Vol.%202,%20No.%201/101-113%20Igor%20Lakic.pdf>. 21.4.2020.
- Лејкоф и Џонсон 2011: G. Lakoff, M. Johnson, *Leben in Metaphern – Konstruktion und Gebrauch von Sprachbildern*. 7. Auflage, Heidelberg: Carl-Auer-Systeme Verlag und Verlagsbuchhandlung GmbH.
- Михаљинац 2019: N. Mihaljinac, *Umetnost i politike sećanja: trauma 1999*, Beograd: Clio.
- Нир 2014: T. Niehr, *Einführung in die Politolinguistik: Gegenstände und Methoden*, UTB GmbH.
- Скирл, Шварц-Фризел 2007: H. Skirl, M. Schwarz-Friesel, *Metapher*, Heidelberg: Universitätsverlag Winter GmbH.
- Шварц-Фризел 2015: M. Schwarz Friesel, Metaphern und ihr persuasives Inferenzpotential, in: C. Spieß und K. Köpcke (Hg.): *Metapher und Metonymie. Theoretische, methodische und empirische Zugänge*, 2015, Berlin/Boston: de Gruyter, 143–160.
- Шпис (2017): C. Spieß, Metapher. In K. Roth, M. Wengeler und A. Ziem (Hg.): *Handbuch Sprache in Politik und Gesellschaft*, 2017. Berlin/Boston: de Gruyter, 94–115.

Интернет извори

<https://www.duden.de/>

<http://www.politika.rs/>

Andela T. Vujošević / DIE ROLLE DER METAPHERN IN JOURNALISTISCHEN TEXTEN – DISKURS ÜBER DIE NATO-ANGRIFFE AUF JUGOSLAWIEN IM JAHR 1999

Zusammenfassung / In der Arbeit werden Metaphern und ihre Bedeutung in journalistischen Texten in der serbischen Presse analysiert. Das Korpus besteht aus Online-Artikeln in der Tageszeitung *POLITIKA*, die sich mit den NATO-Bombenangriffen auf die Bundesrepublik Jugoslawien im Jahr 1999 beschäftigen. Ausgehend von der Theorie der konzeptuellen Metapher von G. Lakoff und M. Johnson bezieht sich die Arbeit auf neuere theoretische Modelle für Metaphern und ihre Rolle in politischen Diskursen und versucht zu zeigen, dass Metaphern kein stilistisches Mittel in einem literarischen Text sind, sondern die wichtigsten verbalen Mittel darstellen, mit denen abstrakte Konzepte wie Ideologien, soziale Prozesse, Emotionen oder kognitive Konzepte erklärt und angenähert werden können. Zusätzlich zu dieser grundlegenden Rolle sind Metaphern zur Entwicklung einer persuasiven und manipulativen Funktion in Massenediskursen geeignet. Deshalb spielen sie in politischen Diskursen eine Schlüsselrolle, denn die gesamte politische und soziale Welt basiert auf vom Menschen geschaffenen Konzepten in abstrakten Bereichen, für die es in Wirklichkeit in der Regel keine konkreten Konzepte gibt. Das Verständnis dieser abstrakten Konzepte findet also in den Bereichen der Metaphern statt.

Schlüsselwörter: Journalistische Texte, Konzeptuelle Metaphern, Tageszeitung *POLITIKA*, NATO-Angriff, politischer Diskurs

Примљен: 15. априла 2020.

Прихваћен за штампу јуна 2020.